VĂN HÓA CHÍNH TRỊ HỒ CHÍ MINH VỚI XÂY DỰNG VĂN HÓA CHÍNH TRỊ CHO THANH NIÊN QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Hoàng Hồng Việt
Hệ Đào tạo sau đại học - Trường Sĩ quan Chính trị

Tóm tắt: *Văn hóa chính trị (VHCT) có vai trò quan trọng trong hình thành bản lĩnh, lý tưởng, niềm tin và phương thức hành động của mỗi cá nhân, nhất là đối với thanh niên Quân đội - lực lượng kế cận, trực tiếp góp phần xây dựng Quân đội và bảo vệ Tổ quốc. Trên cơ sở khái quát những giá trị cốt lõi trong VHCT Hồ Chí Minh, bài viết làm rõ vai trò của VHCT Hồ Chí Minh với tư cách là kim chỉ nam, hệ giá trị chuẩn mực và mục tiêu cao nhất trong xây dựng VHCT cho thanh niên Quân đội hiện nay. Từ đó, tác giả đề xuất một số nội dung chủ yếu nhằm đưa những giá trị của VHCT Hồ Chí Minh vào nhận thức, tình cảm, niềm tin và hành động của thanh niên Quân đội, góp phần xây dựng lớp thanh niên có bản lĩnh chính trị vững vàng, đạo đức trong sáng, trách nhiệm và năng lực hành động đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.*

Từ khóa: *Văn hóa chính trị, Hồ Chí Minh, văn hóa chính trị Hồ Chí Minh; thanh niên Quân đội, xây dựng văn hóa chính trị.*

HO CHI MINH'S POLITICAL CULTURE AND BUILDING POLITICAL CULTURE AMONG ARMY YOUTH TODAY

Abstract: *Political culture plays an important role in shaping the political steadfastness, ideals, beliefs, and modes of action of individuals, particularly Army youth, who constitute a key force in building the Army and safeguarding the Fatherland. Based on an overview of the core values of Ho Chi Minh's political culture, this article clarifies the role of Ho Chi Minh's political culture as a guiding principle, a system of normative values, and the ultimate goal in building political culture among Army youth today. The article also proposes several key measures to translate the values of Ho Chi Minh's political culture into the awareness, emotions, beliefs, and actions of Army youth, thereby contributing to the development of a generation of young people with firm political steadfastness, strong moral character, a sense of responsibility, and the capacity for action to meet the requirements of their missions in the new situation.*

Keywords: *Political culture; Ho Chi Minh; Ho Chi Minh's political culture; Army youth; building political culture.*

Nhận bài: 25/07/2026 Phản biện: 25/08/2026 Duyệt đăng: 28/08/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

VHCT Hồ Chí Minh là một hệ giá trị đặc sắc, kết tinh giữa lý tưởng cách mạng, bản lĩnh chính trị, trí tuệ, đạo đức và tinh thần phụng sự nhân dân. Những quan điểm của Người về mục tiêu chính trị, tổ chức và sử dụng quyền lực, xây dựng đội ngũ cán bộ, tập hợp lực lượng cách mạng,… không chỉ chứa đựng tư tưởng chính trị sâu sắc mà còn là những chuẩn mực về cách nghĩ, cách ứng xử và cách hành động của con người cho toàn thể các tầng lớp nhân dân học tập và noi theo.

Thanh niên Quân đội là những cán bộ, chiến sĩ trẻ đang trực tiếp học tập, huấn luyện, công tác, sẵn sàng chiến đấu và tham gia xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhệ, hiện đại. Họ có những điều kiện thuận lợi để tiếp cận tri thức, khoa học, công nghệ nhưng cũng chịu tác động từ những biến đổi nhanh chóng của đời sống xã hội, nhất là cuộc cách mạng 4.0 và xu thế toàn cầu hóa. Với những yêu cầu ngày càng cao về phẩm chất và năng lực, đòi hỏi thanh niên quân đội phải xây dựng và không ngừng hoàn thiện VHCT của mình để luôn có bản lĩnh chính trị vững vàng, nhận thức đúng đắn, có niềm tin, đạo đức, trách nhiệm và năng lực hành động thực tiễn. VHCT Hồ Chí Minh chính là kim chỉ nam, hệ giá trị chuẩn mực và là mục tiêu cao nhất mà VHCT của thanh niên Quân đội hướng tới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Những giá trị cốt lõi của VHCT Hồ Chí Minh

VHCT Hồ Chí Minh được hình thành, phát triển, hoàn thiện trong bối cảnh rất đặc biệt của lịch sử Việt Nam và thế giới đầu thế kỷ XX và suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của Người. Có thể khái quát thành những giá trị cơ bản sau đây:

Một là, dân là gốc, nhân dân là chủ thể của quyền lực chính trị

Hồ Chí Minh luôn đặt nhân dân ở vị trí trung tâm của sự nghiệp cách mạng. Nhân dân vừa là chủ thể làm nên lịch sử, vừa là nguồn sức mạnh quyết định thắng lợi của cách mạng. Quyền lực chính trị vì thế phải thuộc về nhân dân và phục vụ nhân dân. Người cán bộ phải gần dân, hiểu dân, tôn trọng quyền làm chủ của dân và chịu trách nhiệm trước dân.

Quan niệm ấy vừa là sự kế thừa truyền thống trọng dân, gần dân ngàn đời của cha ông, vừa là sự kế thừa, vận dụng, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tinh hoa văn hóa nhân loại vào thực tiễn

cách mạng đất nước. Từ đây, giá trị này còn xác lập một chuẩn mực căn bản của hoạt động chính trị: quyền lực không phải đặc quyền mà là trách nhiệm được nhân dân giao phó. Người hoạt động chính trị phải biết đặt lợi ích của nhân dân và lợi ích chung lên trên lợi ích cá nhân.

Hai là, được lòng dân là thước đo quan trọng của hoạt động chính trị

Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng niềm tin của nhân dân. Một chủ trương muốn đi vào cuộc sống phải được nhân dân hiểu, tin và tham gia. Người cán bộ muốn vận động được quần chúng phải tạo dựng uy tín bằng phẩm chất và việc làm cụ thể, biết lắng nghe, tôn trọng và gần gũi với nhân dân.

Năng lực chính trị không nằm ở lời hay, ý đẹp trên chủ trương, chính sách mà phụ thuộc vào hiệu quả trong thực tiễn, hiệu quả đó góp phần tạo dựng niềm tin và sự đồng thuận của nhân dân. Lòng dân trở thành một thước đo quan trọng nhất đối với phẩm chất, năng lực và hiệu quả hoạt động của chủ thể chính trị.

Ba là, đại đoàn kết là nền tảng quy tụ và phát huy sức mạnh của cộng đồng

Đoàn kết trong tư tưởng Hồ Chí Minh là vấn đề có ý nghĩa chiến lược. Người chủ trương tìm kiếm sự tương đồng, tôn trọng những khác biệt không trái với lợi ích dân tộc và mong muốn quy tụ mọi lực lượng vào mục tiêu chung.

Theo Người, muốn "Thành công, thành công, đại thành công" thì trước tiên phải "Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết"; muốn tạo dựng đoàn kết phải có sự chân thành, tôn trọng, tin cậy và biết đặt lợi ích chung lên trên lợi ích riêng. Sức mạnh chính trị không chỉ được tạo nên bởi tổ chức mà còn bởi khả năng kết nối và thuyết phục con người.

Bốn là, xây dựng nền chính trị trong sạch, kết hợp đạo đức với pháp luật trong thực thi quyền lực

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn yêu cầu cán bộ phải có đạo đức, liêm khiết, chống chủ nghĩa cá nhân. Đạo đức cách mạng vừa là gốc vừa là mục tiêu tu dưỡng, rèn luyện của mỗi người cách mạng. Đồng thời, quyền lực phải được đặt trong khuôn khổ pháp luật và kỷ cương. Đạo đức giúp con người tự điều chỉnh; pháp luật tạo ra giới hạn và cơ chế để quyền lực được thực hiện đúng mục đích.

Sự thống nhất giữa đức trị và pháp trị tiếp tục thể hiện sự kết tinh, hội tụ VHCT cả phương Đông, cả phương Tây, từ cổ chí kim trong tư tưởng Hồ Chủ tịch, vừa tạo nên yêu cầu kép có tính nguyên tắc đối với hoạt động chính trị: con người phải trong sạch, tổ chức phải nghiêm minh, quyền lực phải được sử dụng đúng trách nhiệm.

Năm là, trọng dụng nhân tài, coi trọng trí tuệ và phát huy năng lực của con người.

Hồ Chí Minh không chỉ đề cao vai trò của đạo đức mà luôn đánh giá cao tài năng và trí tuệ, đặt hai chữ "đức" và "tài" song hành, coi "tài" là nguồn lực quan trọng của sự nghiệp cách mạng, "có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó". Người chú trọng phát hiện, bồi dưỡng và sử dụng đúng người, đúng việc, tạo điều kiện thuận lợi để mỗi cá nhân phát huy sở trường và đóng góp tích cực cho sự nghiệp cách mạng "Nước nhà cần phải kiến thiết. Kiến thiết cần phải có nhân tài"; "Phải trọng nhân tài, trọng cán bộ, trọng mỗi một người có ích cho công việc chung của chúng ta"; "Tài to ta dùng làm việc to, tài nhỏ ta cắt làm việc nhỏ, ai có năng lực về việc gì, ta đặt ngay vào việc ấy",…

Trong điều kiện hiện nay, tinh thần trọng dụng nhân tài càng có ý nghĩa to lớn. Một nền chính trị muốn phát triển phải biết khơi dậy trí tuệ và tạo môi trường để con người yên tâm cống hiến.

Sáu là, người cán bộ phải có bản lĩnh, đạo đức, trí tuệ và tận tụy phụng sự nhân dân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng cán bộ, coi đó là "gốc của mọi công việc, muôn việc thành công hay thất bại là do người cán bộ tốt hay kém", Người cũng đặt ra yêu cầu cao đối với cán bộ: có bản lĩnh chính trị vững vàng, đạo đức cách mạng trong sáng, có năng lực tốt và tinh thần trách nhiệm cao; chức vụ càng cao càng phải ý thức rõ trách nhiệm của mình. Người cán bộ phải thường xuyên tự học, tự rèn, biết sửa chữa khuyết điểm, chống chủ nghĩa cá nhân và đặt lợi ích của Tổ quốc, nhân dân lên trên lợi ích riêng.

Những giá trị trên tạo thành hệ chuẩn mực cơ bản của VHCT Hồ Chí Minh, được Người thể hiện nhất quán trong tư tưởng, đạo đức, phương pháp, phong cách và thực tiễn hoạt động cách mạng. Đây cũng là những giá trị có ý nghĩa định hướng đối với quá trình xây dựng VHCT của thanh niên Quân đội hiện nay.

2.2. Ý nghĩa của văn hóa chính trị Hồ Chí Minh với xây dựng văn hóa chính trị cho thanh niên Quân đội hiện nay

2.2.1. Khái quát về thanh niên quân đội, thực trạng và yêu cầu xây dựng văn hóa chính trị cho thanh niên quân đội hiện nay

Thanh niên Quân đội là một bộ phận của thanh niên Việt Nam, "là người chủ tương lai của nước nhà"; mang đầy đủ những đặc điểm chung của

tuổi trẻ và có những đặc thù gắn với môi trường chính trị quân sự. Đó là lực lượng kế tục sự nghiệp xây dựng Quân đội, bảo vệ Tổ quốc vẻ vang của cha ông và trực tiếp thực hiện nhiều nhiệm vụ ở cơ sở. Họ được tuyển chọn, giáo dục, đào tạo và rèn luyện chặt chẽ; được tôi luyện trong môi trường có tính tổ chức, kỷ luật cao. Tuổi trẻ, nhiệt huyết, ý chí vươn lên, tinh thần dân tộc, trách nhiệm, khả năng tiếp thu nhanh và năng lực làm chủ khoa học, công nghệ là những lợi thế nổi bật của thanh niên Quân đội.

Tuy nhiên, thế hệ trẻ hôm nay nói chung và trong Quân đội nói riêng cũng chịu tác động mạnh mẽ từ nền kinh tế thị trường, toàn cầu hóa, hội nhập hóa, sự phát triển như vũ bão của khoa học công nghệ, đặc biệt là mạng xã hội và các nguồn thông tin. Những yếu tố tích cực mở rộng cơ hội học tập, giao lưu và sáng tạo; song những thông tin thiếu kiểm chứng, lối sống thực dụng, tâm lý đề cao lợi ích cá nhân cũng có thể tác động tiêu cực đến nhận thức và hành vi nếu lòng dạ người ta "không còn trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân". Trong thực tế, một bộ phận thiểu số thanh niên Quân đội đã manh nha xuất hiện những biểu hiện tiêu cực như thế.

Thực tiễn trên đặt ra yêu cầu không ngừng củng cố, xây dựng VHCT cho thanh niên Quân đội, hướng đến sự thống nhất giữa nhận thức, niềm tin và hành động, giữa bản lĩnh chính trị với đạo đức, kỷ luật, trách nhiệm và năng lực thích ứng. Thanh niên cần có điểm tựa để xác định điều gì phải tuyệt đối kiên định, điều gì cần tiếp thu, cách nào để biến nhận thức thành hành động đúng,... Giữa muôn vàn thông tin đa chiều cạnh, đa tầng nấc của một thế giới ngày càng "phẳng", VHCT Hồ Chí Minh phải được đặt ở vị trí trung tâm của quá trình xây dựng VHCT cho thanh niên Quân đội: đó vừa là định hướng, vừa làm chuẩn mực cao nhất, vừa xác lập hình mẫu con người chính trị và là mục tiêu để mỗi người thanh niên tự rèn luyện, học tập và hướng tới.

2.2.2. Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh là kim chỉ nam, hệ giá trị chuẩn mực và mục tiêu cao nhất của VHCT thanh niên Quân đội

Điểm quan trọng của việc vận dụng VHCT Hồ Chí Minh vào xây dựng VHCT cho thanh niên Quân đội không nằm ở việc truyền đạt thật nhiều nội dung, mà ở khả năng biến những giá trị ấy thành cách nghĩ, cách lựa chọn và cách hành động của mỗi quân nhân trẻ. Quan hệ giữa hai phương diện không phải là sự sao chép giản đơn. Thanh niên là chủ thể tiếp nhận, chuyển hóa và hiện thực hóa những giá trị đã được hình thành trong lịch sử cách mạng vào môi trường quân sự và điều kiện mới.

Trước hết, VHCT Hồ Chí Minh là kim chỉ nam định hướng nhận thức và hành động chính trị của thanh niên Quân đội. Trong môi trường thông tin đa chiều, thanh niên thường xuyên đứng trước nhiều quan điểm và cách lý giải khác nhau. Một nền tảng giá trị vững chắc giúp họ biết xác định điều cần kiên định, điều có thể tiếp thu và những quan điểm cần đấu tranh bác bỏ. Lấy nhân dân làm gốc giúp xác định đúng mục đích xuyên suốt của quá trình học tập, rèn luyện và cống hiến; đề cao đoàn kết giúp mỗi người biết đặt nhiệm vụ chung lên trên cái tôi; coi trọng đạo đức và pháp luật giúp tự điều chỉnh hành vi; đề cao trí tuệ tạo động lực học tập, rèn luyện và làm chủ tri thức mới.

Định hướng ấy đặc biệt cần thiết đối với quân nhân trẻ. Quân đội đòi hỏi sự thống nhất cao về ý chí và hành động, nhưng sự thống nhất bền vững không thể chỉ dựa vào mệnh lệnh mà phải dựa trên niềm tin và sự giác ngộ trong sáng, đúng đắn. Khi đó, người quân nhân có khả năng giữ vững lập trường ngay cả khi đối diện với khó khăn, thử thách ngặt nghèo.

VHCT Hồ Chí Minh còn là hệ giá trị chuẩn mực để thanh niên tự soi, tự rèn, tự sửa. "Dân là gốc" được thể hiện trong thái độ với nhân dân; tinh thần đoàn kết được thể hiện trong cách ứng xử với đồng chí, đồng đội; yêu cầu trong sạch bắt đầu từ sự trung thực trong từng công việc; tinh thần trọng trí tuệ thể hiện ở thái độ cầu thị và ham học hỏi. Những yêu cầu lớn về chính trị nhờ vậy được cụ thể hóa trong những việc nhỏ rất gần với đời sống hằng ngày.

Khi chuẩn mực trở thành căn cứ để tự đánh giá, thanh niên có thể nhận ra điểm mạnh để phát huy, hạn chế để sửa chữa và những biểu hiện lệch chuẩn để điều chỉnh. Giáo dục chính trị khi ấy không dừng ở sự tiếp nhận từ tổ chức mà chuyển hóa dần thành đích đến của quá trình giáo dục, đó là "tự giáo dục". Đây là điều kiện quan trọng để VHCT trở thành phẩm chất ổn định, "thói quen" sinh hoạt hàng ngày, thống nhất mọi lúc, mọi nơi, cả khi có sự kiểm tra, giám sát lẫn khi không có ai nhắc nhở.

Sau cùng, VHCT Hồ Chí Minh là mục tiêu cao nhất mà VHCT của thanh niên Quân đội hướng tới. Mục tiêu không phải tạo ra những con người giống nhau hay sao chép một hình mẫu của quá khứ, mà là hình thành thế hệ quân nhân trẻ biết tiếp nhận và phát triển những giá trị ấy trong điều kiện hiện nay.

Người thanh niên Quân đội có VHCT vững vàng phải có lý tưởng nhưng không xa rời thực tế;

có bản lĩnh nhưng không bảo thủ; có tri thức nhưng không tự mãn; có kỷ luật nhưng vẫn chủ động, sáng tạo; có tinh thần cống hiến nhưng không phô trương. Họ làm chủ công nghệ nhưng không để công nghệ chi phối nhận thức; tiếp nhận cái mới nhưng biết sàng lọc; bảo vệ điều đúng nhưng biết thuyết phục bằng lý lẽ và cách ứng xử có văn hóa.

Khi những giá trị của Hồ Chí Minh hiện diện trong cách thanh niên học tập, thực hiện nhiệm vụ, ứng xử với đồng chí, đồng đội, nhân dân và tham gia không gian mạng, VHCT không còn là điều gì đó cao siêu, trừu tượng. Nó trở thành phẩm chất và phương thức hành động của người quân nhân.

2.3. Một số biện pháp xây dựng VHCT cho thanh niên Quân đội hiện nay theo giá trị VHCT Hồ Chí Minh

Để góp phần không ngừng lan tỏa, bồi dưỡng VHCT Hồ Chí Minh cho thanh niên Quân đội hiện nay, cần thực hiện một số biện pháp, đó là:

Thứ nhất, đổi mới công tác giáo dục VHCT theo hướng hình thành niềm tin và năng lực hành động. Giáo dục chính trị cần giảm truyền đạt một chiều, tăng trao đổi, thảo luận và xử lý những tình huống gần với thực tiễn. Thanh niên cần được khuyến khích suy nghĩ, lý giải và bảo vệ quan điểm đúng bằng lập luận của chính mình. Học tập và noi theo Bác chú trọng học cách tư duy, tư tưởng, đạo đức, phương pháp, phong cách, cách ứng xử của Bác, nhất là câu nói nổi tiếng "Dĩ bất biến, ứng vạn biến".

Thứ hai, tạo môi trường văn hóa lành mạnh để thanh niên thực hành các giá trị VHCT. Học tập, huấn luyện, công tác, sinh hoạt tập thể, hoạt động Đảng và đoàn thể, công tác dân vận,… là môi trường rèn luyện lý tưởng. Những việc làm cụ thể, từ chấp hành kỷ luật đến tinh thần trách nhiệm, đoàn kết, phục vụ nhân dân,… chính là thước đo kết quả giáo dục ấy.

Thứ ba, nâng cao năng lực ứng xử chính trị trên không gian mạng. Thanh niên cần được trang bị kỹ năng kiểm chứng thông tin, nhận diện nội dung sai lệch và xử lý những tình huống phức tạp. Bản lĩnh chính trị trên môi trường số phải đi cùng trách nhiệm với lời nói, hình ảnh và hành vi của người quân nhân.

Thứ tư, kết hợp giáo dục, nêu gương với tự giáo dục và phát huy vai trò tổ chức Đoàn. Thanh niên Quân đội đều ở trong độ tuổi tham gia sinh hoạt Đoàn. Cán bộ, đảng viên và cán bộ Đoàn phải thể hiện trách nhiệm, kỷ luật, đạo đức và tác phong chuẩn mực. Cùng với đó, cần giao nhiệm vụ, khuyến khích sáng kiến và tạo điều kiện để thanh niên tự đánh giá quá trình rèn luyện. Khi trở thành chủ thể của quá trình ấy, thanh niên sẽ chủ động hơn trong việc biến yêu cầu giáo dục thành nhu cầu tự hoàn thiện.

III. KẾT LUẬN

VHCT Hồ Chí Minh là sự thống nhất giữa lý tưởng chính trị, bản lĩnh, trí tuệ, đạo đức và tinh thần phụng sự nhân dân. Đối với thanh niên Quân đội, những giá trị ấy không chỉ cung cấp cơ sở nhận thức mà còn định hướng cách lựa chọn và hành động trong thực tiễn. VHCT Hồ Chí Minh là kim chỉ nam để xác định hướng đi, là hệ giá trị chuẩn mực để mỗi quân nhân trẻ tự soi, tự rèn và là mục tiêu cao nhất của quá trình xây dựng VHCT. Khi được chuyển hóa thành niềm tin, phẩm chất và hành vi cụ thể, những giá trị ấy sẽ góp phần hình thành thế hệ thanh niên Quân đội có bản lĩnh chính trị vững vàng, đạo đức trong sáng, trí tuệ, kỷ luật, trách nhiệm và khả năng đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khóa XIV, Chỉ thị số 07-CT/TW ngày 13/7/2026 về đẩy mạnh học tập, thực hành tư tưởng, đạo đức, phương pháp, phong cách Hồ Chí Minh trong giai đoạn phát triển mới.

Bộ Chính trị Khóa XIII, Quy định số 144-QĐ/TW ngày 09/5/2024 về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới.

Bùi Thị Thu Hiền, Giá trị nhân cách trong văn hóa chính trị Hồ Chí Minh, Tạp chí Khoa học - Đại học Văn Lang, số 22, năm 2021.

Bùi Thị Thu Hiền, Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh với việc nâng cao văn hóa chính trị của đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý ở Việt Nam hiện nay, Nxb Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, năm 2021.

Hồ Chí Minh, Toàn tập, 15 tập, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, năm 2011.

Nguyễn Hữu Lập, Triết lý hành động trong văn hóa chính trị Hồ Chí Minh, Tạp chí Giáo dục lý luận chính trị quân sự, số 1 (173), năm 2019.

Phạm Hồng Tung, Văn hóa chính trị và lịch sử dưới góc nhìn văn hóa chính trị, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, năm 2021.

Song Thành, Hồ Chí Minh - Nhà văn hóa kiệt xuất, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, năm 2015.